

FILIZ KITABEVI

Prof. Dr.
M.Kemal OĞUZMAN

Prof. Dr.
Özer SELİÇİ

Prof. Dr.
Saibe OKTAY-ÖZDEMİR

KİŞİLER HUKUKU

(Gerçek ve Tüzel Kişiler)

Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş

22. Bası

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2024

OCAK 2024

ISBN: 978-975-368-937-3

BASKI

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 48596

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(212) 850 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

YİRİMİ İKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Kitabımız bu basıda da mevzuat yönünden güncellenmiş ve özellikle Anayasa Mahkemesi kararlarının yarattığı gelişmelere yer verilmiştir. Ayrıca her basıda olduğu gibi belli ölçüde doktrindeki gelişmelere yer verilmiştir.

Yeni bası için yaptığım çalışmalara yardım eden Doç. Dr. Barış Demirsatan'a ayrıca teşekkür ediyorum.

Kitabın yeni basıya hazırlanmasını sağlayan Sn. Gülgonca Çarpık ve baskıyı gerçekleştiren Filiz Kitabevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Saibe Oktay-Özdemir

20 Kasım 2023 Beyazıt

YİRMİ BİRİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi 1. Sınıf tek numaralı öğrenciler ve ikinci öğretim öğrencileri ile dört yıllık eğitime başladığımız döneme denk gelen bu yeni basının öncelikle onlara yararlı olmasını diliyorum. Kitabımız bu basıda da mevzuat yönünden güncellenmiş ve güncel Yargıtay kararlarına yer verilmiştir. Ayrıca her basıda olduğu gibi belli ölçüde doktrindeki gelişmelere yer verilmiştir.

Yeni basıma hazırlık çalışmaları ve tashihlerin yapılmasında emekleri olan kürsümüzün genç Araştırma Görevlisi üyeleri Yasemin Yalçın'a, Batuhan Akkuş'a ve Gözde Beytorun'a içtenlikle teşekkür ediyorum. Her kitap çalışmasında olduğu gibi bu basıda da gönüllü yardımcım olan genç meslektaşım Doç. Dr. Barış Demirsatan'a ayrıca teşekkür ediyorum.

Kitabın baskıya hazırlanmasında emekleri geçen ve baskıyı gerçekleştiren Filiz Kitapevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç ile Sn. Zeynep Oruç Tatlı'ya da teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Saibe Oktay-Özdemir

30 Eylül 2022 Beyazıt

YIRMİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Kitabımızın 2019 yılında güncel gelişmeler eklenerek yapılan 18. basısından sonra, bu basıda iki yıl içindeki mevzuatta yapılmış olan değişiklikler ile önemli bulunan yargı kararları ve doktrindeki gelişmeler işlenmiştir. En önemli mevzaut değişikliği olan Nüfus Hizmetleri Kanunundaki değişiklikler ve önceki yönetmeliğin iptali ile çıkarılan yeni yönetmeliğin gerektirdiği değişiklikler yapılmıştır.

Kitabın uygulamaya yardımcı olma yönü olsa da, öncelikle öğrenci kitabı olması, eklemelerin sınırlı tutulmasını gerektirdiğinden dipnotlara yoğun ekleme yapılarak güncelleme yoluna gidilmiştir. Amacımız özellikle hukuk eğitimine yeni başlayan öğrencilerimize, Kişiler Hukuku temel kavramlarının, eleştirel düşünce yapısının ve insan onurunun korunmasının önemini anlamalarında ve bu temel ilkeleri özel ve meslek hayatları boyunca korumalarında yol gösterici olmaktır.

Yeni basıma hazırlık çalışmaları ve tashihlerin yapılmasında emek gösteren kürsümüzün genç Araştırma Görevlisi üyeleri Yasemin Yalçın'a ve Gözde Beytorun'a içtenlikle teşekkür ediyorum.

Kitabın baskıya hazırlanmasında emekleri geçen ve baskıyı gerçekleştiren Filiz Kitapevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç ile Sn. Zeynep Oruç Tatlı'ya da teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Saibe Oktay-Özdemir

Göktürk, 19 Eylül 2021

ON DÖRDÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ

Kitabımızın bu basısı maalesef Değerli Hocam Prof. Dr. Özer Seliçi'nin kaybından sonra yapıldığından, hüznü dolu bir sürecin sonunda gerçekleştirilebilmektedir. Sevgili Hocam, Prof. Dr. Kemal Oğuzman Hocamızın erken kaybından sonra, 1998 yılında, Kişiler Hukuku kitabına benim de katılmamı istediğinde büyük onur duyarak başladığım ve daha sonra Eşya Hukuku kitabı da eklenerek bu yıla kadar birlikte sürdürdüğümüz çalışmanın daha uzun süre devam etmesini isterdim. Yetişmesine katkıda bulunduğu herkeste, gerek eserleri gerekse bilimsel görüşleri ve kişiliğiyle derin izler bırakmış olan Sevgili Hocamızın boşluğunu doldurmak mümkün değil. Ancak önce öğrencisi, sonra asistanı olarak kesintiye uğramaksızın bu yıla kadar devam eden birlikte çalışmamızda, her zaman örnek aldığım ve takip etmeye çalıştığım bilimsel bakış açısı ve çalışmalarında gösterdiği özeni kitapların devam eden basılarında elbette ki korumaya çalışacağım. Kendisinin kitaplara girmesi gereken yenilikleri nasıl sorguladığını, bağlantıları nasıl kurduğunu hep hayranlıkla izledim.

Bu basıda da her zaman olduğu gibi, kitabın önceki basısından sonra çıkan önemli Yargıtay kararları dikkate alınmış, dipnotlarda uygulamanın ortaya koyduğu esas veya farklılıklara geniş şekilde yer verilmiştir. Yine, doktrindeki gelişmeler de mümkün olduğu oranda kitaba aktarılmaya çalışılmıştır. Kişilik haklarının korunması, önemine binaen bu basıda en çok geliştirdiğimiz bölüm olmuştur.

Kitabın on dördüncü basısı, güncel İsviçre Medeni Kanununu “kaynak kanun” olmaktan uzaklaştıracak yoğunlukta yapılmış olan kanun değişikliklerinin yürürlüğe girdiği zamanda olduğundan bu değişikliklere ilgili yerlerde işaret edilmiştir. İsviçre’de 2008 yılında çıkarılan ve 2013 yılında yürürlüğe giren ve Medeni Kanunun temel bölümü olan Kişiler Hukuku alanında oldukça yoğun olan değişiklikleri belirterek gerek öğrencilerimize gerekse kitaptan faydalanacak hukukçulara bu konulardaki değişimi göstermeye çalıştık. Konu ülkemiz açısından ise daha farklı bir boyut arz etmektedir. Ana

kanunların önemli bir hazırlık süresi de tanınmadan madde numaraları da değiştirilerek yeniden düzenlenerek çıkarılması bir yana, çıkarılan kanunların da bir iki ayda tekrar değişikliğe uğraması, çoğu kez yüzlerce maddeye ulaşan “torba kanunlar” ya da bir kaç maddelik değişiklik kanunları ile çok sayıda kanunda değişiklik yapılmasının oldukça sık yaşanan bir olgu olması, her hukuki metnin baştan sona izlenerek değişikliklerin ilgili yerlere işlenmesini gerektirmektedir.

Kitabın hukuk eğitimine yeni başlayan öğrencilerimize temel kavramları yerleştirmek ve hukuki düşünce tarzını oluşturmakta, başvuru kaynağı olarak yararlanacak hukukçulara da aranan cevapları bulmakta yararlı olması temel isteğimizdir.

Yeni basıma hazırlık çalışmalarında katkısı olan kürsümüzün genç mensubu Araş. Gör. Barış Demirsatan’a teşekkür ediyoruz.

Kitabın baskıya hazırlanmasında emekleri geçen ve baskıyı gerçekleştiren Filiz Kitapevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç ile Sn. Zeynep Oruç’a da teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Prof. Dr. Saibe Oktay-Özdemir

Göktürk, 1 Ekim 2014

ONİKİNCİ BASIYA ÖNSÖZ

Kitabımızın 12. Basısında 2012 yılında yürürlüğe giren Türk Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanununun gerektirdiği değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca Kişiler Hukukunu ilgilendiren mevzuat tara-narak ilgili değişiklikler işlenmiş konu ile ilgili Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına da ilgili yerlerde işaret edilmiştir.

Her zaman olduğu gibi kitabın önceki basısından sonra çıkan önemli Yar-gıtay kararları ve Federal Mahkeme kararları dikkate alınmıştır. Türk ve İs-viçre doktrinindeki gelişmeler de mümkün olduğu oranda kitaba aktarılmaya çalışılmıştır.

Yeni basıma hazırlık çalışmalarında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakül-tesi 3. sınıf öğrencilerinden müteşekkil gönüllü çalışma grubunun da emeği geçmiştir. Sevgili öğrencilerimize teşekkür ediyoruz. Ayrıca bu basının oluş-masında ciddi ve titiz bir çalışma yapan Araş. Gör. Semra Karabacak'a te-şekkür ederiz.

Kitabın baskıya hazırlanmasında emeği geçen Filiz Kitabevi sahibi Sn. Oğuzhan Oruç ile Zeynep Oruç'a teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Prof.Dr. Özer Seliçi

Beykoz, 12 Kasım 2012

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

	Sayfa
1. Kişiler Hukukunun Anlamı ve Yeri.....	1
2. Kişi ve Kişilik Kavramı	1
a) Kişi	1
b) Kişilik.....	3
3. Kişiler Hukukuna İlişkin Mevzuat.....	3
4. Kişiler Hukukuna İlişkin Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararları.....	5
5. Kişiler Hukukuna Hâkim Olan Genel İlkeler	6
a) Eşitlik ilkesi	6
b) Özgürlük ilkesi	7
c) Kişiyi saygı ve kişiliğin korunması ilkesi	7

BÖLÜM I

GERÇEK KİŞİLER

§ 1. KİŞİLİĞİN BAŞLANGICI VE SONA ERMESİ

I. KİŞİLİĞİN BAŞLANGICI.....	11
1. Kişiliğin kazanılma anı.....	11
a) Tam olarak doğmak:	11
b) Sağ olarak doğmak:	12
2. Ceninin Durumu	14
a) Döllenme anne karnında ise	14
b) Döllenme anne rahmi dışında ise	18
3. Henüz Ana Rahmine Düşmemiş Olanların Hukuki Durumu	21
II. KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ	21
1. Ölüm	21
a) Biyolojik ölüm.....	22
b) Beyinsel ölüm.....	22
c) İsteğe bağlı olarak ölümün sağlanması mümkün müdür?	25
2. Ölüme Bağlanan Hukuki Sonuçlar.....	26
3. Cesedin Durumu.....	29
4. Ölüm Karinesi	30
a) Uygulanma esasları	31
b) Ölüm karinesinin sonuçları	33
5. Gaiplik Kararı.....	33
a) Genel olarak	33
aa) Gaiplik kararı isteyebilmek için gerekli şartlar	34

aaa) Ortadan kaybolma.....	34
bbb) Kaybolan kimsenin ölümü kuvvetli şekilde olası görünmelidir.....	34
ccc) Belirli süreler geçmiş olmalıdır.....	35
bb) Gaiplik kararı istemeye yetkili olanlar.....	36
cc) Gaiplik kararı vermeye görevli ve yetkili mahkeme.....	37
dd) Mahkemece uygulanacak usul.....	37
ee) Gaiplik kararı ve sonuçları.....	38
aaa) Miras Hukukuna ilişkin sonuçlar.....	39
bbb) Aile Hukukuna ilişkin sonuçlar.....	41
ff) Gaiplik kararının hükümsüzleşmesi.....	42
b) Özel olarak.....	43
III. SAĞLIĞIN VE ÖLÜMÜN İSPATI.....	43
1. Genel Kural.....	43
2. İspat Kuralları.....	44
a) Doğum ve ölümün ispatı.....	44
b) Kayıt bulunmadığı durumda ispat.....	44
c) Birlikte ölüm karinesi.....	45

§ 2. HAK EHLİYETİ

I. ANLAMI.....	47
II. HAK EHLİYETİNİN TEMEL İLKELERİ.....	47
III. HAK EHLİYETİNİN SINIRLANDIĞI HALLER.....	49
1. Yaş.....	49
2. Cinsiyet.....	50
3. Evlilik.....	51
4. Yabancılık.....	53
5. Ayırt Etme Gücüne (Temyiz Kudretine) Sahip Bulunmayanların Durumu.....	54
6. Akıl Hastalığı.....	55
7. Haysiyetsiz Hayat ve Mahkûmiyet.....	55
8. Yabancı Hukukun Uygulanması.....	55

§ 3. FİİL EHLİYETİ

I. KAVRAM.....	56
II. FİİL EHLİYETİNİN ÇEŞİTLİ GÖRÜNÜMLERİ.....	57
1. Hukuka Uygun Fiillerde Fiil Ehliyeti.....	57
a) Hukuki işlemlerde.....	57
b) Hukuki işlem benzerlerinde ve yöneltilmesi gerekli irade beyanlarına muhatap olma.....	58
c) Maddi fiiller.....	59
d) Usuli işlem ehliyeti.....	59
2. Hukuka Aykırı Fiiller Açısından Fiil Ehliyeti.....	60
III. TAM FİİL EHLİYETİ İÇİN GEREKLİ ŞARTLAR.....	60
1. Ayırt Etme Gücü (Temyiz Kudreti).....	61
a) Kavram.....	61
b) Akla uygun biçimde davranabilme yeteneği.....	62
c) Akla uygun biçimde davranmayı engelleyen sebepler.....	64

aa) Yaş küçüklüğü	65
bb) Akıl hastalığı	65
cc) Akıl zayıflığı	66
dd) Sarhoşluk	66
ee) Benzer sebepler	67
d) Ayırt etme gücünün göreceliliği	68
e) İspat yükü	71
2. Ergin Olmak	74
a) Normal erginlik	74
b) Evlenme sonucu ergin olma	75
c) Mahkeme kararı ile ergin kılınma (yargısal-kazaî rüşt)	77
aa) Aranan şartlar	77
aaa) On beş yaşın tamamlanmış olması	78
bbb) Küçüğün isteğinin bulunması	78
ccc) Küçük velâyet altında ise, velisinin rızasının alınmış olması	78
ddd) Çocuk vesayet altında ise vesayet ve denetim makamının izninin alınmış olması	79
eee) Erginlik kararının küçüğün menfaatine uygun olması	80
bb) Karar ve etkisi	80
3. Kısıtlı Olmamak	81
a) Kısıtlama sebepleri	82
aa) Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı	82
bb) Savurganlık, alkol veya uyuşturucu bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim	83
cc) Bir yıl veya daha uzun süreli hapis cezasına mahkûmiyet	84
dd) İlgilinin talebi	85
b) Kısıtlamanın etkisi	86
c) Danışman atanması	86
IV. TAM EHLİYET ŞARTLARINDAKİ EKSİKLİKLERİN ETKİSİ	87
1. Ayırt Etme Gücünün Bulunmaması	87
2. Ergin Olmamak	87
3. Kısıtlı Olmak	88
4. Kendisine Danışman Atananlar	89
V. EHLİYET AÇISINDAN KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI	90
1. Tam Ehliyetliler	90
2. Tam Ehliyetsizler	90
a) Genel olarak	90
b) İşlem ehliyeti açısından tam ehliyetsizlerin durumu	91
aa) Tam ehliyetsizin işlemlerinin hükümsüzlüğü kuralı	91
bb) Kesin hükümsüzlük kuralının istisnaları	94
aaa) İradeden bağımsız doğan hukuki sonuçlar	94
bbb) Ayırt etme gücünden yoksun olan kimsenin yaptığı evlilik	95
ccc) Ayırt etme gücüne sahip olmayan kimsenin ölüme bağlı tasarrufları	96
ddd) Hükümsüzlüğün örtülü boşluk oluşturması veya hükümsüzlüğü ileri sürmenin hakkın kötüye kullanılması teşkil etmesi	96
eee) Geçersiz hizmet sözleşmesinin tarafı olması	97
cc) Tam ehliyetsizin temsil edilmesi	97

aaa) Genel olarak.....	97
bbb) Kişiyi sıkı sıkıya bağlı haklar	97
dd) Sorumluluk ehliyeti açısından tam ehliyetsizlerin hukuki durumu.....	100
aaa) Genel olarak.....	100
bbb) Hakkaniyet sorumluluğu.....	101
ccc) Geçici olarak ayırt etme gücünü kaybedenlerin durumu.....	102
ddd) Borca aykırı davranışlar.....	103
3. Sınırlı Ehliyetsizler	103
a) Genel olarak	103
b) Hukuki işlem ehliyeti açısından sınırlı ehliyetsizlerin durumu.....	105
aa) Yasal temsilcinin rızasına bağlı işlemler	105
aaa) Genel olarak.....	105
bbb) Rızanın kim tarafından verileceği.....	107
ccc) Rızanın verilme zamanı, şekli ve kapsamı	108
ddd) Rızanın hükmü.....	111
eee) Sınırlı ehliyetsizin kendisini tam ehliyetli gibi göstermesi	113
bb) Sınırlı ehliyetsizlerin, yasal temsilcinin rızasına bağlı olmadan yapabileceği işlemler	113
aaa) Şahsen kullanılacak haklar	114
bbb) Karşılıksız kazanımlar	117
ccc) Sınırlı ehliyetsizin temsilci olabilmesi	118
ddd) Ehliyetin genişlediği durumlar	119
cc) Sınırlı ehliyetsizlerin hiç yapamayacakları işlemler.....	119
dd) Sınırlı ehliyetsizlerin temsil edilmesi	120
b) Sınırlı ehliyetsizlerin hukuka aykırı fiillerinden sorumluluğu	120
4. Sınırlı Ehliyetliler	121

§ 4. KİŞİSEL DURUM

I. GENEL BAKIŞ	123
II. KİŞİNİN ADI.....	124
1. Genel Bilgiler	124
2. Adın Çeşitleri	125
a) Soyadı.....	125
b) Öz ad	126
c) Müstear ad (takma ad, mahlâs, pseudonyme)	126
d) Lakap.....	127
e) Ticaret unvanı.....	127
f) Diğer meslek, soyluluk işareti vb. unvanlar	127
g) İnternet ortamında kullanılan adlar	128
3. Adın Kazanılması	128
a) Soyadının kazanılması.....	128
aa) Soybağı yoluyla.....	129
aaa) Evlilik içi doğan çocuk	129
bbb) Evlilik dışı doğan çocuk	129
ccc) Boşanan anne küçük çocuğunun soyadını değiştirebilir mi?	131
bb) Evlenme yoluyla.....	133
aaa) MK m. 187 ve yargı kararları	133
bbb) Boşanan eşin soyadı.....	136

cc) Evlat edinilme yoluyla.....	136
dd) İdari karar ile	137
ee) Soyadı seçme yoluyla.....	137
b) Öz adın kazanılması	138
aa) Evlilik içi çocuk.....	138
bb) Evlilik dışı doğan çocuk	139
cc) Ana-babası bilinmeyen çocuklar	139
c) Müstear adın kazanılması.....	139
d) Lakabın kazanılması.....	139
4. Adın Değiştirilmesi	139
a) Adın değişmezliği kuralı	140
b) Ad değişikliğini haklı kılan sebepler.....	140
aa) Ad ve soyadının değiştirilmesi	140
bb) Küçük çocuğun soyadının değiştirilmesi.....	144
cc) Anne baba adının değiştirilmesi	145
c) Usul	146
d) Adın değiştirilmesine itiraz	148
e) Adın değiştirilmesinin sonuçları	149
5. Ad Üzerindeki Hakkın Korunması	149
a) Adın kullanılmasının çekişmeye yol açması halinde koruma.....	150
b) Adın haksız kullanılması halinde koruma	150
c) Kişiliği koruyan davalardan yararlanma	151
III. HISIMLIK	151
1. Kavram	151
2. Kan Hısımlığı	151
a) Anlamı.....	151
aa) Üstsoy-altsoy hısımlığı.....	152
bb) Yansoy hısımlığı.....	152
b) Hısımlık derecesi.....	153
c) Kan hısımlığına bağlanan hukuki sonuçlar	153
aa) Evlenme yasağı.....	153
bb) Dernekte oy kullanma yasağı	154
cc) Vasi olmada	154
dd) Mirasçılık.....	154
ee) Nafaka ödeme yükümlülüğü.....	154
ff) Tanıklıktan kaçınma	154
gg) Hâkimin davaya bakma yasağı ve davaya bakmaktan kaçınabilmesi	154
3. Kayın Hısımlığı	154
a) Anlamı	154
b) Kayın hısımlığının derecesi.....	155
c) Kayın hısımlığının hukuki sonuçları	155
4. Evlat Edinmeden Doğan Hısımlık.....	156
IV. YERLEŞİM YERİ	157
1. Kavram ve Önemi	157
2. Yerleşim Yerinin Gerekliği İlkesi ve Yerleşim Yerinin Çeşitleri.....	158
a) İsteğe bağlı yerleşim yeri	158
aa) Oturulan yer.....	158

bb) Oturulan yerde sürekli kalma-yerleşme-niyeti	159
b) İtibari yerleşim yeri	163
c) Yasal yerleşim yeri	164
aa) Velayet altındaki çocuklar	164
bb) Vesayet altındaki kimseler	166
3. Yerleşim Yeri Adresi	167
4. Yerleşim Yerinin Teklifi İlkesi	168
V. KİŞİSEL DURUM SİCİLLERİ	169
1. Anlamı ve Düzenleş Tarzı	169
2. Nüfus Hizmetleri Teşkilatı	170
3. Nüfus Kütükleri ve Tutulması	170
a) Aile kütüğü	171
b) Özel kütükler	172
aa) Doğum kütüğü	172
bb) Ölüm kütüğü	172
cc) Evlenme kütüğü	173
dd) Boşanma kütüğü	173
ee) Kayıt düzeltmeleri kütüğü	173
ff) Diğer kişisel durum değişiklikleri kütüğü	173
gg) Yabancılar kütüğü	173
4. Sicili Tamamlayıcı Kayıtlar ile Kişisel Durum Değişikliklerinin Kütüğe İşlenmesi	174
5. Kütükteki Yanlışın Düzeltilmesi	174
6. Nüfus Kütüklerine İlişkin İlkeler	178
a) Sicil kayıtlarının bütünlüğü ilkesi	178
b) Kamuya kapalılık (gizlilik) ilkesi	178
c) Nüfus kayıtlarının ispat gücü	179
7. Kişisel Durum Kütüklerini Tutan Memurların Sorumluluğu	180

§ 5. KİŞİLİĞİN KORUNMASI

I. GENEL OLARAK KİŞİLİK VE KİŞİLİĞİN KORUNMASI	182
II. KİŞİLİK HAKLARININ NİTELİKLERİ	184
III. KİŞİLİK HAKKININ KAPSAMI	187
1. Genel Olarak	187
2. Kişilik Hakkının Konusu Olan Değerler	188
a) Ad	188
b) Hayat, sağlık ve vücut tamlığı	189
aa) Tıbbi müdahaleler	192
bb) Organ ve doku nakli	195
cc) Cinsel faaliyete ilişkin müdahaleler	198
aaa) Üreme faaliyetleri	198
bbb) Cinsiyet değişikliği	200
c) Faaliyet ve yaşamını düzenleme özgürlüğü	203
d) Haysiyet ve onur	205
e) Resim ve ses	213
IV. KİŞİLİĞİN KORUNMASI YOLLARI	224

1. Kişiliğin Hukuki İşleme Saldırına Karşı Korunması	225
a) MK m. 23'ün kapsamı	225
b) MK m. 23 hükmünün uygulanma alanı	229
aa) MK m. 23/f. 1 ve 23/f. 3	229
bb) MK m. 23/f. 2	230
aaa) Genel olarak	230
bbb) Ekonomik özgürlüğe ilişkin kişilik hakkının MK m 23/f. 2 ile korunması	232
c) MK m. 23/f. 1 ve f. 2'ye aykırılığın yaptırımı	236
2. Kişiliğin Haksız Fiil Teşkil Eden Saldırlara Karşı Korunması	239
a) İlke	239
b) Hukuka aykırılık	240
c) Hukuka aykırılığı kaldıran sebepler	241
aa) Kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası (mağdurun rızası)	241
aaa) Genel olarak	241
bbb) Tıbbi müdahalelerde rıza (onay)	243
ccc) Diğer haller	247
bb) Üstün nitelikte özel yarar	248
aaa) Mağdura ait üstün özel yarar	249
bbb) Üçüncü kişiye ait üstün özel yarar	251
ccc) Faile ilişkin üstün özel yarar	252
cc) Üstün nitelikte kamu yararı	253
dd) Kanunun verdiği yetki	271
aaa) Genel olarak	271
bbb) Dilekçe hakkının ya da hak arama yetkisinin kullanılması	271
ccc) TBMM üyelerinin dokunulmazlıkları	272
ddd) Meşru müdafaa	273
d) Kişilik haklarına saldırılan kişiye tanınan dava hakları	274
aa) Genel olarak	274
bb) Davacı ve davalı sıfatı	275
cc) Davalar	278
aaa) Saldırına son verilmesi davası	278
bbb) Saldırı tehlikesinin önlenmesi davası	281
ccc) Saldırının hukuka aykırılığının tespiti davası	282
ddd) Maddi tazminat davası	286
eee) Manevi tazminat davası	287
fff) Saldırdan elde edilen kazancın verilmesi davası	293
dd) Kişilik hakkına hukuka aykırı saldırı sebebiyle açılacak dâvalarda yetkili mahkeme	295

BÖLÜM II TÜZEL KİŞİLER

§ 1. GİRİŞ

I. TÜZEL KİŞİ KAVRAMI	299
II. TÜZEL KİŞİLİK KAZANILMASININ KOŞULLARI	300
1. Örgütlenme Unsuru	300
2. Sürekli Amaç Unsuru	301

XVIII

3. Bağımsızlığa Hukuken İmkân Verilmesi.....	301
III. TÜZEL KİŞİLİĞİN NİTELİĞİ	302
1. Farazi Kişilik Teorisi	303
2. Gerçek Kişilik Teorisi.....	303
3. Amaç (Gaye) Kişiliği Teorisi ve Soyutlama Teorisi	304
IV. TÜZEL KİŞİLERİN ÇEŞİTLERİ	305
1. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri	305
2. Özel Hukuk Tüzel Kişileri	306
a) Kazanç paylaşmak amacı güden tüzel kişiler.....	307
b) Kazanç paylaşmak amacı gütmeyen tüzel kişiler.....	307
3. Kamu İktisadi Teşebbüsleri	307
V. TÜRK HUKUKUNDA TÜZEL KİŞİLERİN DÜZENLENİŞ TARZI.....	308
VI. TÜZEL KİŞİLERDE “ARADAN SIZMA” VEYA “PERDENİN KALDIRILMASI” TEORİSİ.....	310

§ 2. TÜZEL KİŞİLERE İLİŞKİN GENEL KURALLAR

I. TÜZEL KİŞİNİN KURULUŞU	313
1. Çeşitli Kuruluş Sistemleri	313
a) Serbest kuruluş sistemi	313
b) İzin sistemi	313
c) Tescil sistemi.....	314
2. Türkiye’de Yürürlükte Olan Sistem	314
II. TÜZEL KİŞİLERİN HAK EHLİYETİ	317
1. Sadece Gerçek Kişilere Özgü Olan Haklar	318
2. Sadece Tüzel Kişilere Özgü Olan Haklar.....	319
3. Hem Gerçek Kişilerin Hem Tüzel Kişilerin Yararlanacağı Haklar	319
a) Malvarlığı haklarında	320
aa) İntifa hakkı.....	320
bb) Oturma hakkı	321
cc) Mirasçı olma ve miras bırakma	321
dd) Alacak ve borç sahibi olma	321
b) Zilyetlik	321
c) Kişisel haller bakımından.....	322
aa) Ad	322
bb) Yerleşim yeri (ikametgâh)	322
cc) Uyruluk.....	323
dd) Kişiliğin korunması	324
III. TÜZEL KİŞİLERİN FİİL EHLİYETİ	326
1. Genel Bakış	326
2. Tüzel Kişilerde Fiil Ehliyetinin Başlangıcı ve Fiil Ehliyetsizliği	327
3. Tüzel Kişilerin Organları.....	328
a) Organ kavramı.....	328
b) Organ, temsilci ve yardımcı kişi.....	330
c) Organ çeşitleri	332
aa) Karar organı - Yürütme organı	332

bb) Zorunlu organ - İhtiyarî organ	332
cc) İç organ - Dış organ	332
dd) Fert organ - Kurul organ	333
ee) Resmi organ -Fiili organ- Görünüşte (fonksiyonel) organ	333
4. Organın Fiilinin Tüzel Kişiye İzafesi	334
a) Hukuki işlemler açısından	334
b) Hukuka aykırı fiiller açısından	335
aa) Organın borca aykırı davranışı	335
bb) Organın haksız fiili	336
IV. TÜZEL KİŞİLERİN SONA ERMESİ	340
1. Tasfiye	341
2. Tahsis (Özgüleme).....	342

§ 3. DERNEKLER

I. GİRİŞ345	
II. DERNEK KAVRAMI VE ÇEŞİTLERİ	348
1. Kavram	348
2. Çeşitleri	348
a) Ticari işletme işleten ve işletmeyen dernekler	349
b) Alelade dernekler - Kamuya yararlı dernekler	350
c) Dernekler-Üst kuruluş (Dernek birlikleri: federasyonlar, konfederasyonlar)	352
III. DERNEKLERDE ÜYE UNSURU	353
1. Dernek Üyeliği	353
2. Üyelik Şartları	355
a) Normal üyelik için aranan şartlar	355
aa) Kamu hizmeti görevlilerinin derneklere üye olmaları.....	356
bb) Çocuk derneklerine üyelik.....	356
cc) Yabancıların derneklere üye olmaları.....	357
dd) Tüzükte belirlenmiş olan şartlar	357
b) Kurucu üyelik için aranan şartlar	357
aa) Fiil ehliyetine sahip olmak	358
bb) Dernekler Kanunu m. 3/2'de sayılanlardan olmamak	358
cc) Çocuk derneklerinde.....	358
3. Üyelik Sınıfının Kazanılması	358
4. Üyelğe Bağlı Hak ve Yükümlülükler	361
a) Üyelik hakları	361
aa) Katılma hakları	362
aaa) Oy hakkı	362
bbb) Genel kurulu toplantıya davet ettirme hakkı	363
ccc) Genel kurul toplantısında gündeme ek madde koydurma hakkı	364
bb) Yararlanma hakları.....	364
cc) Koruma hakları	365
aaa) Derneğin amacını koruma hakkı.....	365
bbb) Şikâyet hakkı	365
ccc) İstifa (dernekten çekilme) hakkı	366
ddd) İtiraz hakkı	366
b) Üyelik yükümlülükleri	370

aa) Sadakat yükümlülüğü	371
bb) Ödenti (aidat) ödeme borcu	371
cc) Derneğin amacına uygun davranmak	373
5. Üyelik Sıfatının Sona Ermesi	374
a) Üyelik sıfatının kendiliğinden sona ermesi	374
b) Üyenin dernekten çekilmesi (istifa)	375
c) Üyenin dernekten çıkarılması (ihraç)	375
aa) Çıkarma sebepleri	376
aaa) Çıkarma tüzükte düzenlenmişse	376
bbb) Çıkarma hakkında tüzükte hiçbir hüküm öngörülmemişse	377
bb) Dernekten çıkarılan üyenin itiraz hakkı	377
aaa) Çıkarma sebepleri tüzükte düzenlenmemişse	377
bbb) Çıkarma sebepleri veya çıkarma tüzükte düzenlenmişse	378
d) Üyelik sıfatının sona ermesinin sonuçları	380
IV. DERNEKTE AMAÇ (GAYE) UNSURU	380
1. Kavram	380
2. Amacın, Kanuna ve Ahlâka Aykırı Olmaması	381
a) Genel olarak	381
b) Çocuk dernekleri için sınırlandırılmış amaçlar	382
c) Amacın imkânsız olmaması	382
V. DERNEĞİN TÜZEL KİŞİLİĞİ	383
1. Derneğin Kuruluşu	383
a) Tüzüğün hazırlanması	384
aa) Tüzük kavramı	384
bb) Tüzüğün içeriği	384
b) Tüzüğün idareye verilmesi	386
c) Kurulmaları ve faaliyetleri izne bağlı dernekler	387
d) Kuruluşa etkili olmayan düzen hükümleri	387
aa) Kuruluş bildirisi ve tüzüğün incelenmesi	387
bb) İlk genel kurul toplantısı	388
cc) Dernek kütüğüne kayıt	389
2. Derneğin Organları	389
a) Genel kurul	389
aa) Genel kurulun toplanması	390
aaa) Olağan toplantı	390
bbb) Olağanüstü toplantı	391
bb) Çağrı usulü	392
cc) Toplantı yeter sayısı	393
dd) Toplantı yeri	394
ee) Toplantının yapılış usulü	394
ff) Gündem ve genel kurulun yetkileri	395
gg) Genel kurulda karar alınması	395
b) Yönetim kurulu	396
aa) Yönetim kurulunun oluşumu ve görevinin sona ermesi	396
bb) Yönetim kurulunun görev yetkileri	397
c) Denetim kurulu	398
3. Derneğin Faaliyeti	400

a) Faaliyeti kısıtlayıcı ve yasaklayıcı hükümler	400
b) Kolluk kuvvetlerinin dernek faaliyetlerine müdahale yetkisi	402
4. Derneğin Devlet Tarafından Denetlenmesi	403
5. Derneğin Sona Ermesi	405
a) Sona erme şekli	405
aa) Derneğin kendi kendini feshetmesi	405
bb) Derneğin kendiliğinden sona ermesi (infisah, kendiliğinden dağılmış sayılma).....	405
aaa) Derneğin aciz haline düşmesi	406
bbb) Yönetim kurulunun tüzüğe göre kurulmasına imkân kalmaması	406
ccc) Genel kurulun toplanması için gerekli yeter sayının bulunmaması yüzünden olağan genel kurul toplantısının üst üste iki defa yapılamaması	406
ddd) Derneğin amacının gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkansızlaşması veya şartların kaybolması	407
eee) İlk genel kurul toplantısının yapılmaması ve zorunlu organların kurulmaması	407
fff) Sürenin dolması	408
c) Derneğin mahkeme kararı ile feshedilmesi	408
aaa) Derneğin amacının kanuna yahut ahlâka aykırı hale gelmesi (MK m. 89).....	408
bbb) Kuruluştaki kanuna aykırılık ve eksikliklerin giderilmemesi.....	409
ccc) Suç sebebiyle derneğin kapatılması.....	411
b) Sona ermenin sonuçları	411

§ 4. VAKIF

I. GİRİŞ	413
II. VAKIF KAVRAMI	416
III. VAKFIN ÇEŞİTLERİ	417
1. Yeni Vakıflar	417
2. Kamuya Yararlı Vakıflar	417
3. Çalıştırılanlara ve İşçilere Yardım Vakıfları	420
a) İki taraflı (katılmalı), çalıştırılanlara ve işçilere yardım vakıfları	422
b) Tek taraflı, çalıştırılanlara ve işçilere yardım vakıfları	423
c) Ortak esaslar	423
4. Aile Vakıfları	424
5. Mazbut Vakıflar	424
6. Mülhak Vakıflar	425
7. Cemaat Vakıfları	427
8. Esnaf Vakıfları	428
IV. VAKIFTA MAL UNSURU	429
1. Tahsis Edilecek Malvarlığı Değerleri	429
2. Vakfedilen Malın Değiştirilmesi	431
V. MALIN USULÜNE GÖRE BELİRLİ VE SÜREKLİ BİR AMACA TAHSİSİ (VAKIF KURMA İŞLEMİ)	433
1. Amaç (Gaye)	433
a) Amaç kanuna, ahlâka ve milli menfaatlere aykırı olmamalıdır	436

b) Amaç imkânsız olmamalıdır	436
c) Amaç belirli olmalıdır	439
d) Amaç devamlı olmalıdır	441
2. Malvarlığının Tahsisi	441
3. Vakıf Kurma İşlemi	442
a) Vakıf kurma işleminin şekli	442
aa) Sağlıkta vakıf kurma	442
bb) Ölüme bağlı tasarrufla vakıf kurma	442
b) Vakıf kurma işleminde ehliyet	443
aa) Sağlıkta vakıf kurma	443
bb) Ölüme bağlı tasarrufla vakıf kurma	444
c) Vakıf kurma işleminin içeriği	444
d) Vakıf kurma işleminin geri alınması	446
e) Mirasçılarının ve alacaklıların itiraz hakkı	448
VI. VAKIFTA TÜZEL KİŞİLİK UNSURU	448
1. Tüzel Kişiliğin Kazanılması	448
a) Tescil	448
b) Mahkeme siciline tescilin hukuki sonuçları	451
aa) Tüzel kişiliğin kazanılması	451
bb) Vakfın tahsis olunan malları ve hakları kazanması	452
2. Vakfın Yönetimi ve Örgütü	454
a) Genel olarak	454
b) Örgütün tamamlattırılması	456
c) Yönetimin değiştirilmesi	457
d) Yönetim organlarının görevleri	458
e) Vakıf yöneticilerinde aranan nitelikler ve yöneticilerin yönetimden uzaklaştırılmaları	462
f) Görevden alınmanın sonuçları	464
3. Vakıf Senedinin Değiştirilmesi	464
4. Vakıfların Uluslararası Faaliyetleri ve Şube, Temsilcilik ve İrtibat Bürosu Açmaları	467
5. Yurt Dışındaki Vakıfların Türkiye'deki Faaliyetleri	468
6. Vakfın Denetimi	468
a) Genel olarak	468
b) İktisadi işletme ve iştiraklerin denetimi	471
7. Vakfın Sona Ermesi	472
a) Vakfın kendiliğinden sona ermesi (vakfın dağılması)	472
aa) Vakıf senedindeki hüküm dolayısıyla sona erme	473
bb) Kanun gereğince sona erme	473
b) Vakfın mahkeme kararı gereği sona ermesi (vakfın dağıtılması)	476
aa) Amacın kanuna aykırı olması	476
c) Alacaklıların veya saklı pay sahibi mirasçılarının itirazı üzerine sona erme	477
8. Vakfın Sona Ermesinin Sonuçları	477
a) Tasfiye	477
b) Tahsis	477
c) Sona eren vakfın kaydının silinmesi ve ilân edilmesi	478
Yararlanılan Eserler	473